

ÖKOLÓGIAI MÉHÉSZET

A következőkben a biotermékek előállítását, jelölését és ellenőrzését szabályozó **834/2007/EK** és **889/2008/EK** rendeletek fontosabb követelményeit emeljük ki, illetve segítünk értelmezni az ökológiai méhészetre vonatkozóan, tájékoztatónk azonban nem helyettesíti a fenti rendeleteket, hiszen azok minden pontjára részletesen nem tér ki.

1. Az ökológiai gazdálkodás fogalma (834/2007/EK r. 4. cikk)

Az ökológiai gazdálkodás olyan környezetkímélő és az emberi egészséget szem előtt tartó termelési forma, amely a termelés során a helyi erőforrásokat és a természetes folyamatokat részesíti előnyben a külső erőforrásokkal és természetidegen anyagokkal szemben, ezáltal a gazdaságon belül zárt anyag- és energiaáramlás megvalósítására törekszik. Fentiek értelmében a növényvédelemre és tápanyag-utánpótlásra használható anyagok, valamint a feldolgozás során alkalmazható adalék- és segédanyagok köre szigorúan szabályozott, az ökológiai állatokat nem kezelik rutinszerűen antibiotikumokkal, nem kapnak hormonokat a gyorsabb gyarapodás érdekében, és etológiai igényeiknek megfelelő tartási körülményeket biztosítanak számukra az állat-jóllét elveit szem előtt tartva. Az ökológiai gazdálkodás elvből kizárja továbbá az élőlények genetikai módosításának minden formáját, és ezt az elvet az ökológiai élelmiszer-előállítás minden folyamatában tiszteletben kell tartani. Az ökológiai gazdálkodás tehát nem csak az emberi egészség szempontjából bír hatalmas jelentőséggel, hanem aktív környezetvédelmi tevékenységnek tekinthető. Hozzájárul a biológiai diverzitás (sokféleség) megőrzéséhez, fenntartja, jó esetben fokozza a talaj termékenységét és biológiai aktivitását, védi a felszíni és felszín alatti vizeket, a levegőt, a talajt, hozzájárul a táj megőrzéséhez, takarékosan bánik a nem megújuló erőforrásokkal. Vagyis hosszútávon fenntartható, ezáltal a következő nemzedékek életlehetőségeit sem korlátozza!

2. Átállási idő, a viasz eredete (834/2007/EK r. 17. cikk és 889/2008/EK r. 38. cikk, 44. cikk)

Az átállási idő az ellenőrzési szerződés megkötésével és a méhészeti tevékenység bejelentésével veszi kezdetét. A méhészetekre vonatkozó átállási idő legalább 1 év. Az átállási időszak alatt a viaszt ökológiai méhészetből származó viaszra kell cserélni. A méhészeti termékeket csak a teljes viaszcsere után lehet ökológiai jelöléssel ellátni, így az átállás folyamata a gyakorlatban akár 2-3 évig is eltarthat.

Az átállási időszak során amennyiben a viaszcserehez ökológiai termelésből származó méhviasz nem beszerezhető, akkor kizárólag fedelezésből származó nem ökológiai méhviasz használható fel, mely bizonyítottan nem szennyeződött ökológiai termelés céljára nem engedélyezett anyagokkal. A konvencionális méhészetekből, fedelezéssel nyert viasz felhasználását a tanúsító szervezettel egyedileg kell engedélyeztetni, melyhez előzetes írásbeli kérelmet kell benyújtani. A műlépkészítőnek minden esetben igazolnia kell, hogy a műlépeket a számára átadott, fedelezésből származó viaszból készítette, és az a feldolgozás során más termékekkel nem keveredhetett. Az igazolásnak tartalmaznia kell az átadott viasz és a készített műlépek pontos mennyiségét.

A felhasznált viasz szermaradvány-mentességének igazolására a tanúsító szervezet szűrőpróbaszerű mintavételt végezhet.

Ökológiai gazdálkodásból származó viasz beszerzésekor ne felejtsek el megkérni az ökológiai méhviaszt biztosító méhészet érvényes tanúsítványának másolatát!

Az állati termékek beleértve a méhészeti termékeket is, nem jelölhetőek átállási termékként azok kizárólag ökológiai vagy konvencionális eredetűek lehetnek.

3. A méhek származása (889/2008/EK r. 8. cikk, 9. cikk, 47. cikk)

A fajták kiválasztásakor figyelembe kell venni az állatoknak a helyi körülményekhez történő alkalmazkodásra való képességét, vitalitását és betegségekkel szembeni ellenálló képességét. Előnyben kell részesíteni a házi méh - Apis mellifera -és helyi ökotípusai alkalmazását.

A méhészet kialakítása ökológiai gazdálkodási egységből származó családok beszerzésével történhet. Amennyiben ez nem lehetséges, úgy a fent leírt átállási időszak beiktatásával a termelőegységben meglévő, konvencionális állomány is átállítható, és ezek szaporulata az átállást követően ökológiainak tekinthető. A méhészet konvencionális családokkal történő újratelepítése (betegség vagy katasztrófa miatt) csak az illetékes hatóság engedélyével valamint átállási idő beiktatásával lehetséges!

A méhészet megújítása céljából évente a méhanyák és méhcsaládok 10%-át lehet az ökológiai termelőegységben nem ökológiai termelésből származókkal pótolni, de kizárólag abban az esetben, ha a azokat ökológiai termelésből származó lépekkel vagy lépalapokkal ellátott kaptárakban helyezik el. Ebben az esetben átállási időszak beiktatására nincs szükség.

A konvencionális méhek beszerzését a tanúsító szervezet felé mindig előzetesen írásban jelenteni kell.

Ökológiai méhészetből származó családok beszerzésekor ne mulasszák el megkérni a méhészet érvényes tanúsítványának másolatát!

4. A méhészet elhelyezkedése (834/2007/EK r. 14. cikk, 889/2008/EK r. 13. cikk)

A méhészetet olyan területen kell elhelyezni, ahol a méhek számára alapvetően elegendő természetes nektár-, mézharmat- és pollenforrás áll rendelkezésre, valamint biztosított a méhek vízhez való hozzáférése.

A kaptárak megfelelő távolságra legyenek minden lehetséges szennyező forrástól (pl.: nagyvárosok központja, forgalmas főutak, autópálya, ipartelep, hulladéklerakó, hulladékégető, stb.).

A méhek 3 km-es sugarú mézelési röpkörzetén belül fellelhető nektár- és pollenforrások ellenőrzött ökológiai gazdálkodás keretében termesztett növényekből és/vagy természetes spontán vegetációból kell, hogy álljanak. Engedélyezhető még a 1698/2005/EK rendelet 36. cikke és 1257/1999/EK rendelet 22. cikke szerinti alacsony környezeti terhelésű agrár-környezetvédelmi programokban (pl.: Natura 2000, agrárerdészeti, agrár-környezetgazdálkodási, erdő-környezetvédelmi program) résztvevő területekről történő gyűjtés, ahol az ökológiai gazdálkodásban nem engedélyezett tápanyagokat és növényvédő

szereket nem használhatnak, ennek igazolására a tanúsító szervezethez meg kell küldeni a földhasználó adott területre vonatkozó gazdálkodási és permetezési naplójának másolatát. Kérjük, hogy ilyen területeken történő legeltetés megkezdése előtt feltétlen konzultáljanak velünk, valamint az éves mézgyűjtési tervben is jelölje ezeket!

Ezeknek a feltételeknek nem kell teljesülniük abban az esetben, ha éppen nincsen virágzás, illetve amikor a méhek telettetése történik.

Amennyiben valamelyik mézfajta gyűjtése nem az előírásoknak megfelelő területen történik, de a méhek kezelése megfelel a feltételeknek, úgy az érintett mézfajta nem értékesíthető ökológiai jelöléssel, de a méheket nem kell újra átállítani.

5. Ökológiai és nem ökológiai méhészeti termelőegységek párhuzamos működtetése (834/2007/EK r. 11. cikk, és 889/2008/EK r. 41. cikk)

A mezőgazdasági üzem egészét az ökológiai termelésre vonatkozó követelményeknek megfelelően kell irányítani. Azonban beporzási műveletek céljára működtethető párhuzamosan ökológiai és nem ökológiai méhészeti termelőegység, azzal a feltétellel, hogy a kaptárak elhelyezésére vonatkozó előírások kivételével az ökológiai termelési szabályok összes követelményét teljesítik. Ebben az esetben a méhészeti termékek nem értékesíthetők ökológiaiként!

A mindkét egységre vonatkozó dokumentációt folyamatosan aktualizálva vezetni, kell, melyekbe a tanúsító szervezetnek az ellenőrzés alkalmával betekintést kell adni.

6. A mézgyűjtés dokumentálása (889/2008/EK r. 78. cikk)

- ◆ Bejelentkezéskor illetve legkésőbb az első ellenőrzésig az adatközlő laphoz csatolva be kell küldeni:
 - az állandó telephely megközelítési térképét (ez lehet autós térkép másolata is), rajta bekarikázva az állandó telephely helyét;
 - egy részletesebb térképet (pl. MEPAR-rendszerből nyomtatott átnézetes térkép), amelyen feltünteti a méhcsaládok elhelyezkedését;
 - az éves mézgyűjtési tervet (ADAT-22), pontosan feltüntetve a vándorlás helyeit és a gyűjteni kívánt méz várható státuszát is (ökológiai vagy konvencionális, a növénykultúra függvényében);
 - a kaptárak egyedi jelölésének módját (kaptárlap).
- ◆ Az éves mézgyűjtési tervet ezt követően minden év elején el kell juttatni a tanúsító szervezethez, és a saját telephely esetleges változását is be kell jelenteni, valamint annak új térképét is meg kell küldeni.
- ◆ Az éves (illetve a vándorlást megelőző) állatorvosi vizsgálatról szóló igazolás másolatát, amint azt az állatorvos a méhészt részére kiállította.
- ◆ Legkésőbb a gyűjtött méz pergetését követő 5 napon belül be kell küldeni:
 - a pergetett méz készletre vételi jelentését;
 - *nem vándorló (állandó telephellyel rendelkező) méhészetek esetén:*

- egy részletesebb térképet (pl. MEGPAR rendszerből nyomtatott átnézetes térkép), amelyen feltünteti a méhcsaládok elhelyezését és a méhlegelőt is, azaz be kell rajta jelölni, hogy a telephely 3 km-es röpkörzetében milyen növénykultúrák találhatóak (ezt bejelentkezéskor illetve év elején is küldheti, ha időközben nem változik);
- *vándorméhészetek esetén:*
 - a vándortanya megközelítési térképét (ez lehet autós térkép másolata is), rajta bekarikázva a vándortanya hozzávetőleges helyét;
 - egy részletesebb térképet (pl. Mepar rendszerből nyomtatott átnézetes térkép), amelyen feltünteti a méhcsaládok elhelyezését és a méhlegelőt is, azaz be kell rajta jelölni, hogy a vándortanya 3 km-es röpkörzetében milyen növénykultúrák találhatóak;
 - a település jegyzője által átvett be- és kijelentőlap vagy igazoló szelvény másolatát.
- ♦ Amennyiben a méhlegelő nem természetes vegetáció, hanem mezőgazdaságilag művelt terület, akkor fentiekén kívül be kell küldeni:
 - ellenőrzött ökológiai terület esetén a földhasználó nevét, címét, tanúsítványának másolatát (melléklettel együtt, amelyen a termesztett növények tételesen szerepelnek) és a terület blokkazonosítóját;
 - a 4. pontban meghatározott agrár-környezetvédelmi programban résztvevő terület esetén a földhasználó támogatási határozatának, valamint a területről vezetett permetezési naplójának másolatát;
- ♦ Ha a vándortanya több egymást követő évben ugyanaz marad, csak első alkalommal kell róla megközelítési térképet küldeni, és részletesebb is csak akkor kell ismét, ha a növénykultúra változott az előző évhez képest. Ezt azonban az Éves mézgyűjtési terv (ADAT-22) megfelelő rovatában jelezni kell.

A félreértések elkerülése végett kérjük, hogy egy adott mézpergetés összes - fentiekben előírt - dokumentációját lehetőleg egy időben küldjék be, és az adott mézelő növény nevét a készletre vételi jelentésen kívül a térképeken, valamint a be- és kijelentő lapon is tüntessék fel.

Amennyiben a vándorlásokból vagy az állandó telephelyen történő gyűjtésből származó méz – a konvencionális növénykultúrából adódóan - nem kaphat ökológiai minősítést, úgy arról térképet, be- és kijelentőlapot valamint készletre vételi jelentést küldeni nem szükséges, viszont a gyűjtést az év elején beküldendő éves vándorlási terven a megfelelő státusszal jelezni kell.

7. A méhek tartása, a kaptárak (834/2007/EK r. 14. cikk és 889/2008/EK r. 13. cikk, 18. cikk, 25. cikk)

A kaptárakat alapvetően természetes anyagokból kell készíteni, amelyek nem szennyeznek a környezetet és a méhészeti termékeket, pl. fa, szalma agyag.

A kaptárakban csak természetes anyagok használhatók fel, mint például propolisz, viasz, növényi olajok valamint a „9. Betegség-megelőzés és állatorvosi kezelések” c. pont alatt felsorolt anyagok.

Az új keretek készítéséhez használt méhviasznak ökológiai termelést folytató termelőegységből kell származnia részletesen, lásd az „1. Az átállási idő, a viasz eredete” c. pontban foglalt előírásokat.

Tilos a méhészeti termékek begyűjtésekor a méhek elpusztítása illetve kémiai úton előállított, szintetikus riasztószerek alkalmazása, valamint tilos a mézet fiasítást tartalmazó lépből pergetni.

Tilos a méhek csonkítása, például a méhanya szárnyának lecsípése.

A herefiasítás elpusztítása csak a *Varroa destructor* fertőzés megállítása érdekében megengedett.

Különös gondot kell fordítani a méhészeti termékek megfelelő kinyerésére, feldolgozására és tárolására. Az ezzel kapcsolatos intézkedéseket fel kell jegyezni. A mézkamrák eltávolítását és a mézpergetési műveleteket a méhészeti naplóban vezetni kell.

A méhészeti tevékenység során használt anyagok, épületek, felszerelések, eszközök és termékek tisztítására és fertőtlenítésére kizárólag a VII. mellékletben felsorolt megfelelő anyagok használata engedélyezett.

8. A méhek etetése (889/2008/EK r. 19. cikk, 47.cikk, 78.cikk)

A mézelési időszak végén az átteleléshez elegendő mennyiségű méz- és pollentartalékot kell hagyni a kaptárakban. A nektár vagy mézharmat termelését akadályozó hosszú ideig tartó kivételes időjárási feltételek esetén az illetékes hatóság ideiglenesen engedélyezheti a méhcsaládok ökológiai eredetű mézzel illetve ökológiai termelésből származó cukorral vagy cukorsziruppal történő mesterséges táplálását.

A mesterséges etetést minden esetben dokumentálni kell a következő adatok rögzítésével: a termék típusa, az etetés időpontja, az etetett mennyiségek és azok a kaptárak, ahol mesterséges etetésre került sor. Ne mulasszák el megkérni a beszerzett ökológia eredetű méz, illetve cukor és cukorszirup érvényes tanúsítványának másolatát!

9. Betegség-megelőzés és állategészségügyi kezelések (834/2007/EK r. 14.cikk és 889/2008/EK r. 25., 77. cikk)

Az ökológiai méhészetekben elsősorban a betegség-megelőzésre kell törekedni:

- a megfelelő fajtaválasztással *lásd 3. pont*

- olyan módszerek alkalmazásával, amelyek fokozzák a betegségekkel szembeni ellenálló képességet és elősegítik a fertőzések megelőzését, mint például:

- az anyaméhek rendszeres cseréje,
- a kaptárak, különösen a herefiasítás rendszeres ellenőrzése,
- az eszközök és felszerelések rendszeres fertőtlenítése,
- a szennyezett anyagok megsemmisítése,
- a méhviasz rendszeres megújítása, valamint

- elegendő mennyiségű pollen- és méztartalék biztosítása.

Az kereteknek, kaptáraknak és lépeknek — különösen a kártevők elleni — védelme céljából kizárólag a csapdákból elhelyezett rágcsálóirtók és a II. mellékletben felsorolt megfelelő termékek használata engedélyezett.

A méhészetek fertőtlenítésére fizikai - például gőzzel vagy közvetlen lánggal történő - kezelése megengedett.

Minden kezelést részletesen fel kell jegyezni a méhészeti naplóba.

Ha a méhcsaládok mégis megbetegszenek vagy megfertőződnek, kezelésük során a fitoterápiás készítmények használatát előnyben kell részesíteni, és szükség esetén el kell különíteni őket. *Varroa destructor* fertőzés esetében hangyasav, tejsav, ecetsav és oxálsav, valamint mentol, timol, eukaliptol és kámfor használható.

Ha ezen alternatív kezeléseket nem bizonyulnak hatékonynak, vagy várhatóan nem lesznek hatékonyak, úgy írásos állatorvosi utasításra kémiai úton előállított, szintetikus allopatias gyógyszerkészítményekkel történő kezelésre is sor kerülhet. Ezen készítmények megelőző kezelés céljára történő használata azonban tilos!

Amennyiben ilyen kémiai úton előállított, szintetikus allopatias termékekkel történő kezelésre kerül sor, a kezelt méhcsaládokat a kezelés megkezdésekor el kell különíteni, és a kezelést követően az összes viaszt a ökológiai méhészetből származó viaszra kell cserélni. Ezt követően az ilyen méhcsaládokra a 2. pont szerinti átállási időszakot kell alkalmazni. Ha a kezelt családok elkülönítése és azonosíthatósága megfelelő, a többi család ökológiai státusza ilyenkor nem változik. Ezeket a kezeléseket és az elkülönítésre tett intézkedéseket 1 héten belül jelezni kell a tanúsító szervezet felé.

A fenti elvek mellett engedélyezettek a vonatkozó jogszabály alapján kötelező állatorvosi kezeléseket, továbbá a kaptárak, lépek stb. ilyen kezeléseket.

Az állatgyógyászati készítmények alkalmazását minden esetben pontosan dokumentálni kell. A kezelt állatállományt kaptáronként egyértelműen azonosítani kell! Fel kell jegyezni a diagnózist, az alkalmazott készítmény típusát, annak aktív hatóanyagait, a gyógyszeradagolást, az alkalmazás módját, a kezelés időtartamát, valamint a jogszabályban előírt várakozási időt, és ezeket az adatokat a termék ökológiai gazdálkodásból származóként történő értékesítése előtt be kell jelenteni az ellenőrző hatóságnak vagy szervezetnek.

10. A beszerzett anyagok nyilvántartása, eredetének igazolása (889/2008/EK r. 66. cikk)

A termelés során felhasznált anyagok eredetét alapvetően a következő dokumentumokkal kell igazolni

- számla és szállítójegyet, amelyen egyértelműen azonosítható a vevő neve, az áru megnevezése, a vásárolt mennyiség, átállási ill. ökológiai termékek esetében a megfelelő jelölés és kódszám;
- átállási vagy ökológiai termék esetén a beszállító tanúsítványának másolata.

A beszerzett anyagokról készletnyilvántartást kell vezetni, melyen szerepel az anyag megnevezése, a beszállító, a beszerzés dátuma és a számla vagy szállítójegyet száma. Ezen kívül a felhasználást is dokumentálni kell (készletnyilvántartás).

11. Raktározás, szállítás (889/2008/EK r. 30.-35. cikk)

Az ökológiai gazdálkodásból származó termékek tárolása során a következő feltételeket kell teljesíteni:

- A termékeket egyértelműen azonosítható módon kell jelölni (pl. állatok vagy állati termékek esetén Ö, K).
- Gondoskodni kell a fizikai elkülönítésről (külön raktárhelyiség, elválasztó falak, zárt csomagolás), hogy a termékek konvencionális termékekkel ne keveredhessenek, illetve idegen vagy tiltott anyagokkal (pl. raktár-fertőtlenítő szerek, por) ne szennyeződhetnek. Az ökológiai egységben tilos az engedélyezett készítményeken kívül más anyagot tárolni, kivéve az állatorvosi kezelések keretében előírt allopatias állatgyógyászati készítményeket és antibiotikumokat (lásd. 9. pont), amennyiben tárolási helyük felügyelt, és e termékek a mezőgazdasági üzem nyilvántartásában szerepelnek.
- Átlátható, pontos és naprakész készletnyilvántartást kell vezetni (termék megnevezése, jelölése, mennyisége, növekedés, csökkenés, beszállító, átvevő) oly módon, hogy abból az aktuális raktárkészlet bármikor megállapítható legyen, és ebben az esetleges veszteségeket is fel kell tüntetni. A nyilvántartásokban is minden esetben szerepelni kell az ellenőrzött termékek státuszának (pl. bio/öko vagy konvencionális).
- Amennyiben nem a saját raktárában tárolja termékeit, raktárbérleti vagy bértárolási szerződést kell kötnie a raktár tulajdonosával, amelyben külön rögzíteni kell az ökológiai gazdálkodás idevonatkozó előírásait (takarítás, elkülönítés, jelölés, tiltott szerek használatának mellőzése, és a Hungária Öko Garancia Kft. számára az ellenőrzés lehetőségének biztosítása (lásd. X-02 jelű alvállalkozói szerződésünk).
- Kártevők elleni védekezésre csak a 889/2008/EK rendelet által engedélyezett készítmények használhatók (lásd. INFO-08 jelű tájékoztatónk).

Az ökológiai termékek más termelő-, feldolgozó- vagy kereskedelmi egységekbe történő szállítása kizárólag megfelelően zárt csomagolásban, konténerben vagy járműben történhet, amelynek a tartalmát nem lehet a csomagolás/plomba/címke/zárjegy stb. sérülése nélkül manipulálni. Ömlesztett áru szállítása esetében tehát használjanak egyedileg sorszámozott plombákat a szállító eszközökön (pl. teherautók, konténerek, tartályok), és annak sorszámát a termék egyéb adataival (lásd. fent) valamint a szállítóeszköz azonosító jelével (pl. rendszám) együtt az árukísérő dokumentumokon is tüntessék fel. Az árukísérő dokumentumokon szerepeltetni kell továbbá az ökológiai eredetre történő utalást, és a tanúsító szervezet kódszámát (esetünkben HU-ÖKO-02) is. A termék illetve tétel pontos beazonosíthatósága érdekében célszerű a termék tételszámát is feltüntetni.

Nem lezárt csomagolásban/szállítóeszközben történő szállításra, csak a következő feltételek teljesülése esetén van lehetőség:

- ha mindkét fél részt vesz az ellenőrzési rendszerben;
- ha az árukísérő dokumentumok minden fentiekben részletezett információt tartalmaznak, amely biztosítja az áru egyértelmű azonosíthatóságát;
- ha mindkét fél átlátható, pontos és naprakész nyilvántartást vezet a szállítási műveletekről, mely szintén tartalmaz minden szükséges információt a szállított tételek azonosíthatósága érdekében.

12. Termékek jelölése, értékesítése (834/2007/EK r. 23. cikk (1), 889/2008/EK r. 62. és 66. cikk)

Kizárólag azokat a termékeket lehet az ökológiai gazdálkodásra utaló jelöléssel ellátni és értékesíteni, amelyek szerepelnek a gazdaság/vállalkozás részére kiállított érvényes tanúsítványon, azaz amelyeket a vonatkozó jogszabályok szerint és egy elismert ellenőrzőszervezet ellenőrzése mellett állítottak elő, dolgoztak fel, importáltak vagy forgalmaztak.

A méz illetve méhészeti termékek feldolgozása esetén az EU-Bio rendeletek hatálya alá tartozó élelmiszerek feldolgozására vonatkozó előírásokat kell betartani. Erről részletesebben INFO-04 Ökológia termékek feldolgozása c. tájékoztatónkban olvashat.

Az alábbiakban a termékek jelölésére és értékesítésére vonatkozó előírásokat emeljük ki:

- **Az ökológiai termékek címkéin** (az egyéb jogszabályi kötelezettségeken felül) a következőket kell feltüntetni:

- a termék pontos megnevezése;
- az előállító vagy forgalmazó neve, címe;
- az ökológiai eredetre utaló jelölés (az átállási időszak alatt az állatok illetve az állati termékek nem jelölhetők);
- a tanúsító szervezet kódszáma, esetünkben: „**Ellenőrizte: HU-ÖKO-02**”.
- AZ EU ökológiai logója

Az ökológiai státusszal tanúsított termékeken 2010. júli. 1-ét – bor esetében 2012. júli. 31-ét - követően **az EU ökológiai logóját is kötelezően szerepeltetni kell.** Az **utolsó termelési vagy feldolgozási műveletet ellenőrző szervezet kódszámát** is egységes formában az EU ökológiai logójával egy látómezőben kell elhelyezni, közvetlenül a kódszám alatt pedig kötelező **a mezőgazdasági nyersanyagok termelésének helyét megadni** „**EU-mezőgazdaság**”, „**nem EU-mezőgazdaság**”, „**EU-/nem EU-mezőgazdaság**”
Az elkészült címketerveket minden termék esetében előzetesen egyeztetni kell a tanúsító szervezettel.

- Az árukísérő dokumentumokon (számla, szállítójegy) szintén utalni kell a termék ökológiai eredetére, és fel kell tüntetni a tanúsító szervezet kódszámát (HU-ÖKO-02), valamint az egyéb szükséges információkat

- Az általunk kiállított érvényes tanúsítványt be kell mutatni vevőiknek, és annak egy másolati példányát a termék egyéb kísérődokumentumaival együtt a vevő rendelkezésére kell bocsátani.

- Az értékesítésekről, a vállalkozást elhagyó termékekről nyilvántartást kell vezetni (a közvetlenül a végső fogyasztó részére értékesített mennyiségekről napi szinten!), melyen szerepel a dátum, a termék megnevezése, mennyisége, címettje illetve vevője. Az értékesítés bizonylatait meg kell őrizni, és a vevőkről listát kell készíteni (lásd. ADAT-16).

13. Engedélyeztetési és bejelentési kötelezettségek összefoglalása

13.1. Írásban el kell fogadtatni a tanúsító szervezettel/ hatósággal:

- **hatósági engedély szükséges** a méhészet konvencionális családokkal történő (betegség vagy katasztrófa miatt) újratelepítéséhez

13.2. Írásban be kell jelenteni a tanúsító szervezet részére:

- az aktuális év termelési adatait a HÖG által kiküldött éves adatközlő lapon;
- a cég alapadataiban illetve az ellenőrzött tevékenységben vagy annak körülményeiben történt minden lényegi változást (lásd Általános tájékoztató, INFO-01 4.1. pont);
- éves mézgyűjtési tervet (lásd 6. pont)
- a konvencionális méhek beszerzését (lásd 3. pont);
- alacsony környezeti terhelésű terület méhlegelőként történő használatát a területre vonatkozó gazdálkodási és permetezési napló másolatával (lásd 4. pont);
- azokat az eseteket, amikor a termelő tudja, vagy gyanítja, hogy a beszállított/előállított termék nem felel meg a rendelet előírásainak (lásd. Általános tájékoztató, INFO-01 4.5. pont);
- a termék ökológiai státuszát érintő vevői panaszokat (lásd. Általános tájékoztató, INFO-01 4.6. pont);
- tiltott készítmény vagy méhtakarmány felhasználását (lásd. 8., 9. pont);
- az állatgyógyászati készítmények használatára vonatkozó adatokat az állat vagy állati termék ökológiai jelöléssel történő értékesítése előtt (lásd. 9. pont);
- párhuzamos állattartás esetén az előállított termékekkel és azok begyűjtésével kapcsolatos információkat (lásd. 5. pont);
- Új/változtatott címketerveket

14. A vezetendő feljegyzések és nyilvántartások összefoglalása

- ◆ méhcsaládok származásának igazolása; (lásd. 3 pont)
 - ◆ készletnyilvántartás - saját és beszerzett termékek/anyagok; (lásd. 10. pont)
 - ◆ viaszcsere, műlépkészítő nyilatkozata; (lásd. 2.pont)
 - ◆ méhészeti/ kaptárnapló (elvégzett munkaműveletek, alkalmazott kezelések, esetleges etetések, tisztítások, fertőtlenítések stb.); (lásd 7. pont)
 - ◆ allopátiás állatgyógyászati készítmények alkalmazása esetében az állatorvos írásos utasítása (diagnózis, az alkalmazott készítmény típusa, annak aktív hatóanyagai, gyógyszeradagolás, az alkalmazás módja, a kezelés időtartama, a jogszabályban előírt várakozási idő) → ez lehet az állatorvosi napló része is; (lásd 9.pont)
 - ◆ mézgyűjtés (vándorlások) helyei, dátuma (Éves mézgyűjtési terv (ADAT-22));
 - ◆ a mézgyűjtési terület hasznosításának igazolása; (lásd 4.pont)
 - ◆ vándorlaskor ki- és bejelentkezés dokumentációja; (lásd 6.pont)
 - ◆ felhasznált anyagok, pergetett méz és méhészeti termékek készletnyilvántartása, termékek vevői/átvevői; (lásd 10.11.12. pont)
 - ◆ reklamációk, panaszok nyilvántartása (lásd. Általános tájékoztató, INFO-01 4.6. pont).
- A kaptárakat egyedi jelöléssel kell ellátni, hogy a róluk készült dokumentáció világosan követhető legyen.

Amennyiben konvencionális egységgel is rendelkezik a gazdaság, a fent felsorolt feljegyzéseket mindkét egységre vonatkozóan el kell készíteni!

15. További információ, hírek, publikációk

Honlapunkon (<http://www.okogarancia.hu/>) találják a vonatkozó hazai és EU-rendeletek egységes szerkezetbe foglalt aktuális kiadását, az ellenőrzéssel és tanúsítással kapcsolatos egyéb tájékoztatókat, formanyomtatványokat és más fontos tudnivalókat Amennyiben bármilyen kérdésük van, vagy nem áll módjukban a szükséges dokumentumokat honlapunkról letölteni, kérjük telefonon (+36-1/336-0533) vagy e-mailben (info@okogarancia.hu) munkatársaink segítségét. Amennyiben személyesen szeretnének felkeresni bennünket, kérjük mindig előzetesen egyeztessenek velünk időpontot!